

Téma: Šikana, její příčiny vzniku, zásady prevence, způsoby řešení

Přednášející: metodici prevence Městské policie Plzeň

Vlčková Andrea vlckovaa@plzen.eu

Bc. Jan Barfus DiS. barfus@plzen.eu

Místo a čas konání: dle domluvy se ZŠ, SŠ a jinými institucemi – převážně školní třída,
60 min.

Metody besedy:

- Diskuze s dětmi
- Přednáška k jednotlivým tématům
- Zpětná vazba pomocí dotazů a testů

Pomůcky při besedách:

- Dataprojekce – autor MP Plzeň
- Fotografie – zdroj internet nebo vlastní
- Letáky – vlastní výroba

Charakteristika přednášky

1) Vývoj a průběh šikany

První fáze: vznik ostrakismu, pomluv, intrik, zárodek budoucího vývoje šikany a hrozí další negativní vývoj

Druhá fáze: druhý stupeň je charakterizován již fyzickou agresí, šikana nemusí být následně rozvíjena, je-li ve třídě příznivé sociální klima

Třetí fáze: kritická a klíčová fáze, dochází k vytvoření jádra, vzniká skupinka agresorů, která systematicky šikanuje nejvhodnější oběti, prohlubování patologického antisociálního chování ze strany agresorů

Čtvrtá fáze: je přijímána norma agresorů, šikana se stane obecně respektovanou činností, osoby, které se dříve nezapojovaly, se začnou chovat v souladu s potřebami agresorů a mohou se začít účastnit šikanování

Pátá fáze: totalita alias naprostá a dokonalá šikana v podstatě rozdělí žáky na nadřízené-profitující a podřízené, nadřízení využívají veškerých hodnot, které jim podřízení poskytnou, může se jednat o materiální věci (osobní věci, finanční prostředky), ale také mohou využívat např. rozumové schopnosti podřízených, šikana se v této fázi stává běžnou součástí chování

2) Osoba oběti – obětí se může stát kdokoliv, dítě nemusí být fyzicky ani psychicky zaostalé, může se jednat o žáky nadané, kteří vynikají v určité oblasti, častou obětí projevů šikanování jsou

osoby, které jsou znevýhodněni proti ostatním nějakým tělesným handicapem, dalším znevýhodňujícím prvkem je nestandardní rodinné zázemí (rozvrácená rodina, závislost rodičů na psychoaktivních látkách), obětí mohou být i děti s příliš ochraňující výchovou, která nevede dítě k samostatnosti, dále rodiny, kde jsou výrazně starší rodiny – děti takových rodičů přebírají zastaralé názory nebo mohou být nemoderně oblékáni, oproti současným trendům, oběť šikany je jedinec spíše tichý, citlivý, submisivní a jeho sebevědomí je často na nízké úrovni.

- 3) **Osoba agresora** – rozdělení do tří základních typů, typ **hrubý, kultivovaný** a **optimistický**, typickým projevem typu hrubého agresora je primitivní, impulzivní chování s narušeným vztahem k autoritám, u těchto agresorů se často vyskytuje agrese a brutalita v rodinném zázemí, chování agresora typu kultivovaného je na veřejnosti slušné, násilí probíhá beze svědků a často sadisticky, v rodinách těchto agresorů dochází k uplatňování takřka vojenského režimu kázně, třetí typ agresora je agresor optimistický, šikanuje pro pobavení sebe a ostatních, v rodině tohoto agresora je často absence morálních zásad, existuje i myšlenka tzv. **rozeného** agresora na základě jeho genetické výbavy (přidaný chromozom Y)

4) **Prevence – primární, sekundární, terciární**

Primární prevence – prevence ve výuce, využití volného času, minimální preventivní program
Sekundární prevence – používá se v případech, kdy už k šikaně došlo, výchovná práce s agresory, rozhovor s rodiči oběti, jednání s rodiči agresorů, jednání s kolektivem třídy, výchovná práce s agresory (postihy, monitorování, tlumení agresivních sklonů, pochvala za zvládnutí impulzivity v provokující situaci, výcvik sociálních dovedností, zaměstnání vhodnou činností)

Terciární prevence – oddělení agresora od oběti, možné je převedení agresora do jiné třídy, nebo do jiné školy, jasné stanovení pravidel, norem a sankcí

5) **Prostředky vedoucí k odhalení šikany**

Pozorování – přímé a nepřímé znaky šikany

Rozhovor – tzv. naslouchání

Jiné prostředky – schránka důvěry, depistážní dotazníky, sociometrické šetření

6) **Eliminace šikany**

řešení počáteční obvyklé šikany, důvodem je fakt, že těchto obvyklých počátečních šikan je nejvíce a tvoří obrovské podhoubí pro rozbujení pokročilých a neobvyklých šikan

1) odhad závažnosti onemocnění skupiny a stanovení formy šikany

2) rozhovor s informátory a oběťmi

3) nalezení vhodných svědků + rozhovory se svědky – nepřípustné je společné vyšetřování agresorů a svědků a konfrontace oběti s agresory

4) ochrana oběti – předběžná diagnóza a volba ze dvou typů rozhovoru

a) rozhovor s oběťmi a rozhovor s agresory (směřování k metodě usmíření)

b) metoda vnějšího nátlaku - výchovný pohovor nebo výchovná komise s agresory a jeho rodiči

5) třídní hodina

a) efekt metody usmíření

b) oznámení potrestání agresorů

6) rozhovor s rodiči oběti